

Asia: VN/34680/2022

Lausuntopyyntö Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

Lausunnonantajan lausunto

1. Kommentit alatyöryhmän 1. Rikollisuus ja rikosasioiden käsittely sekä rangaistukset ja niiden täytäntöönpano ehdotuksista

1. Kohdassa esitetyt toimenpiteet ovat ihan mahdollisia, mutta tärkeintä olisi nyt panostaa siihen, että syyttäjien resursoinnissa otettaisiin huomioon se, että asiat tulee hoitaa myös pääkäsittelyssä käräjäoikeudessa ja hovioikeudessa. Tähän voisi auttaa se, että syyttäjien tuloksellisuutta laskettaessa otettaisiin huomioon muukin kuin syyteharkintaratkaisut.

6. Rikosasioissa ei ole preklusiota haettaessa muutosta käräjäoikeudesta hovioikeuteen. Ennen ehdotettua toimenpidettä, tulisi mahdollistaa preklusio hovioikeusvaiheessa.

10. Jutut tulisi käsitellä siellä, missä rikokset on tehty ja missä asianosaiset asuvat. Tämä koskee myös kirjallisessa menettelyssä käsiteltäviä asioita ja etäyhteydellä käsiteltäviä asioita. Kirjallisessa menettelyssä käsiteltävien rikosasioiden keskittäminen yhteen käräjäoikeuteen ei ole kannatettava ajatus.

11. - 12. Hovioikeuden käsityksen mukaan ainakaan vastaajan suostumuksen edellyttämisestä ei tulisi luopua. Tämä on oikeudenmukaista oikeudenkäyntiä koskeva kysymys. Lisäksi hovioikeuden käsityksen mukaan asianosaisten suostumuksella kirjallisesti käsitellyt tuomiot nauttivat asianosaisten taholta suurempaa luottamusta, eikä niihin juuri haeta muutosta. Hovioikeus uskoo tämän johtuvan siitä, että asianosaiset ovat itse saaneet vaikuttaa prosessilajin valintaan. Todistelun vastaanottaminen asianosaisten poissaollessa on kontradiktorisen periaatteen vastaista, eikä siihen tulisi pyrkiä.

14. Yksinkertainen tapa tehostaa hovioikeusprosessia rikosasioissa on säätää preklusiosta.

15. Lautamiesjärjestelmästä luopumista ei tarvitse enää uudelleen selvittää. Se tulisi vain toteuttaa.

18. Määräaikojen lyhentäminen on sinänsä kannatettavaa, mutta se saattaa edellyttää, että lisäajan myöntämisen edellytyksiä tiukennetaan tai ainakin täsmennetään.

19. Kuten edellä kohdassa 14, hovioikeus kannattaa preklusion säätämistä rikosasioissa valitettaessa käräjäoikeudesta hovioikeuteen.

21. Jutut tulisi käsitellä siellä, missä asianosaisetkin ovat.

22. Mahdollisuuksia jatkokäsittelyluvan epäämiselle yhden jäsenen kokoonpanossa voitaisiin selvittää.

23. Kahdeksan kuukauden vankeusraja on turhan alhainen. Rajaa tulisi joka tapauksessa nostaa ja selvittää myös sitä, tulisiko kaikissa rikosasioissa edellyttää jatkokäsittelyluvan myöntämistä.

25. Hovioikeuden käsityksen mukaan oikeudenkäyntikulukysymyksillä rikosasioissa ei olisi vaikutusta asioiden tehokkaaseen käsittelyyn.

28. Mikäli säädettäisiin preklusiosta hovioikeudessa, tulisi ylimääräistä muutoksenhakua koskeva sääntely saattaa sen kanssa yhdenmukaiseksi.

31. Hovioikeuden käsityksen mukaan muuntorangaistuksesta voisi luopua kokonaan.

2. Kommentit alatyöryhmän 2. Siviiliasioiden käsittely, sovittelu ja vaihtoehtoiset riidanratkaisukeinot ehdotuksista

34. Hovioikeuden arvion mukaan esitetyllä asioiden siirrolla ei saavutettaisi kokonaistaloudellisia säästöjä, ja se voisi aiheuttaa ongelmia kansainvälisissä relaatioissa.

35. Hovioikeuden näkemyksen mukaan tästäkään ehdotuksesta ei seuraisi kokonaistaloudellisia säästöjä.

37. Hovioikeus ei kannata jatkokäsittelylupajärjestelmän käyttöalan rajoittamista riita-asioissa.

44. Hovioikeuden näkemyksen mukaan asiat tulisi käsitellä siellä missä asianosaisetkin ovat. Isommat yksiköt eivät ole haavoittuvia ja mahdollistavat tuomareiden erikoistumisen. Myös mammuttijuttujen käsittely on mahdollista ainoastaan isoissa yksiköissä. Kansainvälisesti vertailtuna Suomessa ei ole tällä hetkellä liian isoja yksiköitä.

45. Asian arviointi kokonaisuutena on kannatettava ajatus.

58. Hovioikeus kannattaa oikeudenkäyntikuluseäntösten merkittävää yksinkertaistamista. Lisäksi tuomittaville oikeudenkäyntikuluille olisi hyvä säätää korvaustaulukko tai kulukatto.

59. Hovioikeus ei pidä ehdotusta vakuuden asettamisesta oikeudenkäyntikuluista kannatettavana. Vakuuden asettaminen nostaisi oikeudenkäyntikynnystä liikaa. Sen sijaan oikeudenkäyntimaksu, joka on kuitenkin määrällisesti varsin kohtuullinen, voitaisiin periä ennen prosessin aloittamista.

64. Teknologiaa on hyvä hyödyntää myös oikeudenkäynneissä, mutta on tärkeä huomioida se, että pääkäsittely, jossa asianosaiset ovat läsnä oikeussalissa, on erittäin tehokas keino selvittää asiaa ja mahdollistaa hyvän prosessijohdon.

3. Kommentit alatyöryhmän 3. Hallinto-oikeudelliset asiat ja erityistuomioistuinasiat ehdotuksista

-

4. Kommentit alatyöryhmän 4. Oikeudellinen neuvonta ja avustaminen ehdotuksista

-

5. Kommentit alatyöryhmän 5. Täytäntöönpano ja Ulosottolaitoksen toiminta ehdotuksista

145. Hovioikeuden arvion mukaan esitetyllä asioiden siirrolla ei saavutettaisi kokonaistaloudellisia säästöjä. Suoraan ulosottokelpoisten saatavien alan laajentaminen herättää epäilyksiä oikeusturvan toteutumisesta.

6. Kommentit alatyöryhmän 6. Hallinto-, henkilöstö- ja koulutusasiat ehdotuksista

155. Tuomioistuinten toimitilojen tulee tukea tehokasta toimintaa. Tuomioistuimet ovat riippumattomia, ja valtioneuvoston toimitilastrategia ei voi suoraan koskea niitä. Erityisesti kollegiaalisissa tuomioistuimissa työyhteisön merkitys on suuri, ja toimitilojen tulee turvata läsnäolotyöskentely. Myös neuvottelutiloja tarvitaan, koska neuvottelusalaisuus on juttukohtaista, ja pääasiallisesti jokainen juttu ratkaistaan eri kokoonpanoissa. Tuomioistuimet käyttävät tuomiovaltaa, ja vallankäyttö tulee näkyä kansalaisille myös toimitiloissa. Myös istuntosalikapasiteetin täytyy olla riittävä, jotta juttuja saadaan ratkaistua tehokkaasti.

159. Hovioikeus ei kannata valtakunnallisia työjonoja oikeudenkäynneissä.

162. Viestinnässä on otettava huomioon tuomioistuinten erityisasema oikeuslaitoksen kentässä.

167. Oikeuslaitostyöryhmän mietinnössä ei ole huomioitu turvallisuusluokiteltua aineistoa sisältävien juttujen käsittelyä. Näitä varten tarvitaan omat laitteet, säilytystilat ja istuntosalit. Tällaisten juttujen määrä on koko ajan lisääntynyt.

7. Muita huomioita Oikeuslaitostyöryhmän alustavista toimenpide-ehdotuksista

-

Ijäs Jonna

Helsingin hovioikeus - Valmisteltu Helsingin hovioikeuden presidentin ja hallinnollisten lakimiesten toimesta